

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:
(Ціна 1. крн. в таборі 4 ф.)
" поза табор. 5 ф.)
На місяць в таборі . . 30 ф.
поза табор. 40 ф.
На 3 місяці в таборі . . 90 ф.
" поза табор. 1 м. 30 ф.

ЧАСОПІСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕЦЛЯРІ.

— ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ. —

АДРЕСА:
Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
in Wetzlar.

Видає „Видавниче Товариство імені В. Грінченка“.

Ч. 67. (п4).

Четвер, 4. жовтня 1917.

Рік III.

Вецлар, 4. жовтня 1917.

Низче подаємо звідомлення про хід нарад так званої демократичної конференції в Петрограді. Що було причиною цієї конференції й чого від неї можна сподіватися?

По бунту Корнілова, що загрожував цілій російській революції в союзі з кадетами, прийшла до більшої сили Рада робочих і солдатів. Вона погоджувалась була раніше з незалежністю тимчасового правління від революційних організацій, а тимчасом правительство стало щораз більше схилятися до міщанських партій і скликало московську конференцію, яка показала грозу реакції всім кругам демократії. Небавом з'явився марою бунт Корнілова, який не зустрівся з під проводом Родзянка й Мілккова. Кадети хотіли намовити Керенського до згоди з Корніловим і намовляли його удати ся до головної квартири, де мабуть його було арештовано, а Родзянко став би на чолі міщанського правительства, яке вже став творити в Москві.

Це все було наслідком того, що Рада робочих і солдатів перестала вести контролю над вчинками тимчасового правительства. Тепер вона прокинулась і зажадала на ново впливу на правительство. У ній взяли верх большевики й інтернаціоналісти, під впливом яких порішилися на засіданні 14. вересня радикальні резолюції переведення нового ладу в Росії, приступлення до негайного миру, проголошення демократичної республіки й права по неволених народів, як Фінляндії та України, рішати про свою долю без ніяких перенісків з боку уряду.

Ці рішення наструшили правительство, і воно проголосило демократичну республіку, але присідало меншевиків до того, що вони признали попередні рішення Ради солдатів і робочих неважкими, а скликали на 28. вересня цю демократичну конференцію.

Ця конференція обмірковує питання, чи правительство має бути соціалістичне, чи зложенні з ріжких партій та чи мають до його увійти кадети, чи ні. Вона привадумується ся над тим, чи є проголосити себе тимчасовим парламентом на

місце панської четвертої Думи. Далі багато говорять на цій конференції про реорганізацію армії й німецьку небезпеку. Про мир, про права народів, про новий лад в Росії—ні чи чирик!

Чому ж так? А тому, що вибрали більшість II прихильники дотеперішнього правління й меншевики, а не вибрали їх народ вільними голосами. І тому, як би вона проголосила себе парламентом, то це не був би голос народу, а голос через більшу половину правителівної партії, яка хоче вести війну й переводити половинні реформи.

Або війна й упадок революції, або мир і новий лад—другого вихода немає. Це жажмо ми і це каже увесь народ, військо й підлеглі його від Росії. Коли демократична конференція не чує цього голосу й не вдає собі справи з катастрофи, що грозить для цілої

революції, то вона буде далі вести даремні наради, як досі, а життя піде своїм ходом.

II.

Лети, моя думо...

Лети, моя думо, лети, легкокрила,
В той край, де покинув я рідну
сім'ю,
Де мене з дитинства фортуна
постила,
Де рано зустрів я недолю свою.

Лети, чуй! ся в полях, галями,
Що тішили мене з малих моїх літ;
Сказки, що я й досі люблю їх
без тями

і шлю Ім з неволі свій щирій
привіт.

Лети ж, моя думо, до рідного краю,
Фортуна благородна туди по-
спішай.
Я рідну природу тобою вітаю,
Вітаю свободний відроджений край.

2. жовтня 1917 р. Zet.

Демократична конференція в Петрограді.

Участь Українців в демократичній конференції.

З Штокгольму пишуть 28. вересня: „Русское Слово“ сповіщає: Українська Центральна Рада, яка відмовила ся від участі в московській державній конференції, вислали кількох представників на демократичну конференцію в Петрограді. Так само порішила білоруська гравса Рада у Мінську після таких самих основ, як Українська Рада, домагати ся повної національної автономії Білорусі й подлу землі між працюючим населенням без відшкодування для дотеперішніх власників, і вислали представників на петроградську конференцію.

[Франкф. Цайтунг з 29. вер. веч.]

Ціли демократичної конференції в Петрограді.

З Штокгольму доносять: В Петрограді приспівують демократичній конференції, яку скликала Рада робочих і солдатів, далеко більше значення, як московській державній конференції, що складала ся в дійсності в міщанських партій; вона стояла в зносинах з бунтом Корнілова. Ждуть установлення збріного правительства, яке буде правити в республиканським дусі й завідувати

справами краю аж до скликання зборів. Воно буде утворене на основі довіри найширших народних шарів (верств), як виконавче міністерство народної волі.

Приготування виборів на Установче Зібранні буде дуже енергійно переведене. Це Установче Зібранні має представляти найширші народні маси і воно перейде на себе цілу владу; воно порішить питання про землю й мир.

Ця демократична конференція в Петрограді має підперти дальший приготування до міжнародної соціалістичної конференції в Штокгольмі. (Франкф. Цайтунг з 29. вер. веч.)

Перше засідання демократичної конференції.

З Петрограду подає петроградська телеграфна агенція: Для 28. вересня о 5. годині відкрито засідання демократичної конференції в залі великого міського театру, украшеної червоними хоругвами й прапорами, в присутності 1200 представників, зібраних в цілій Росії. Усе тимчасове правительство з Керенським на чолі поміщується в царській ложі (місце, де сидів цар на представлению в театрі) і кілька членів дипломатії союзників поміщується в окремій другій ложі.

Председатель Головного Виконавчого Веділу Ради салдатів і робочих Чхедзе проголосив отворене конференції бесідою, в якій подав причини скликання конференції, а се: тяжке положення краю й конечна потреба утворення революційної влади, що буде відповідальні перед елементами, на яких буде опиратися. Председатель Ради селян Авксентієв промовив: Прийшла така хвиля, в якій демократія мусить належити цілі свою політичну мудрість, щоби вратувати забутки революції, яким грозить катастрофа. Цю катастрофу треба відвернути, а то віколи не дастя ся вратувати її поправити втрати.

По виборі комітету зборів, в який увійшло 33 членів, між ними Чхедзе, Церетелі, Авксентієв і Чернов, забрав слово Керенський, більшість живими оплескам. Він почав конференцію іменем російської республіки і, як головнокомандуючий, говорив далі таке: Тому що правительство виложило свою програму на московській конференції, позиво собі сказати тільки кілька слів оборони з нагоди акції Корнілова. Далі Керенський подав до відома, що від часу іменування Корнілова поновлювало раз-у-раз з боку генеральної кватери ультімат до тимчасового правительства в щораз більшими домаганнями верховлади Корнілова, аж прийшло до того, що підвладний генерал Кримов, (який по невдачі застрілився в Петрограді), став маніпулювати з армією на Петроград. Правительство відмовляло домаганню головної квартири, кождим разом говорячи, що воно має власний спосіб для удержання дисципліни в армії і способів Корнілова не буде уживати.

Далі перейшов до програми конференції й зазначив, що тепер анархія в Росії вимагає дуже великого напруження. На доказ прочитав телеграму в Гельсінфорс, що місцеві революційні насильства не позволяють припинити діяльність в сім'ї. Максималісти повітали ту відомість оплесками з окликами: славно! дуже добре! Тоді звернувся Керенський до Іхніх лав і промовив: Горожане! Кождий, хто не втратив розуму, зможе слухно обсудити це повітання передовсім в цій хвилі, як нам сповіщено про наближення німецької флоти до фінського заливу. І коли правительство і краї не почують сильного голосу конференції, то справа революції пропаде. Цього потреба тим більше, що саме тепер ми сподіваємося ся великих подій на фронті

ї не знаєм, якими способами ставити Ім ошр. Дої говорив я, як чоловік,—кінчию свою бесіду Керенський—тепер стаму говорити, як той, що поєднає найбільшу владу: я заявляю на ново, що кожен, що буде наступати на вільну російську республіку, почне на собі цілу силу революційного правителства.

Новоіменований міністер війни Верховський почав з окремого міра, який коштом Росії відмовилися заключити союзники в надії, що російська армія сповінить свій обов'язок. Потвердив він, що армія флота не відмовляють ся від борби, та на горе не одушевлені вони дужом побіди, який міг би уратувати Росію. Одна з найважливіших причин лежить в тім, що відносини між солдатами й головними командантами не є нормальні. Ці відносини погрішили ся від проби бунту Корнілова, в якім партія головного команданта брала участь. Ця партія мусить бути усунена з армії й заступлена іншими особами, яких вибором займається сам головнокомандуючий. Колишній міністер земельдіяла Чернов говорив рішуче проти сполучки з кадетами. Максималіст Каменев підняв домагання проти всякої сполучки не тільки з кадетами, але й з усіма міщанськими партіями, з якими соціалісти не можуть ніколи згодитися. Церетелі, якого повитано окляком: Хай живе провідник революції!—заявив, що виключно соціалістичне міністерство не є відповідною думкою, бо такий кабінет не устоїть ся на довго. Тоді мусили б міщанські елементи зробити ся боротьбою проти демократії, яка підняла ся з приводу повстання Корнілова. Тепер вимагається держати ся засада зведення.

Засідання закінчилося півночі.

Наради партій щодо утворення кабінету.

З Гага доносять бюро Райтера про наради поодиноких партій між першими і другими засіданнями конференції: Соціалдемократи-мінімалісти заявили ся 81 голосами проти 77 за злукою (коаліцією) з міщанськими партіями, але 80 голосами проти 51 порішили виключити кадетів. Соціал-революціонери заявили ся 91 голосами проти 87 за коаліцією, та однозгідно всі домагалися виключення кадетів. Керенський вів переговори з представниками промисловості й торговлі в Москві про їх участь в кабінеті; вони поставили домагання, що кабінет мусить бути независимий від інших партій ані організацій.

Друге засідання демократичної конференції.

Дня 29. вересня одкрив бувший міністер праці Скобелев друге засідання демократичної конференції промислову, в якій заявив ся за тим, щоби йти разом з робітничою частиною міщанства та навіть з кадетами, за вимком тих елементів, що замішані в авантюри Корнілова. Далі говорив бувший міністер судівництва Зарудний, який боронив кадетів, що вони вели себе чесно, бо вони перші заявили ся за диктатуру Керенського. Він в цій думці, що конференція повинна почати перег-

овори з правителством, щоби утворити рід вступного парламенту, який мав би в собі всі партії перед яким був би відповідальний кабінет.

Бувший міністер достав її засобів поживи, Пешехонов, заявив, що він не бачить другого способу виходу з кризи, як коаліція, бо демократія сама не може задержати влади в руках—тому вказавши конечність співробітництва кадетів. Бувший міністер внутрішніх справ, представитель селянської Ради Авксентієв підкреслив потребу органу контролю правителства, який був-би залежаний з красні численними нитками. Цей орган був-би той вступний парламент, на якій аложились би представники демократії. А щоб він мав потрібну повагу (авторитет), мусить увійти в його склад всі живучі сили держави. Тому потрібна в цій випадку участь міщанських класів. Опісля заявив Церетелі: конференція мусить утворити основу нового уряду й заснувати контрольний орган, який позиціює довіре цілого краю і зберігти його перед пропастю.

Представник всіх фронтових військ Кінкіх мав довгу бесіду, в якій говорив таке: Край не можна уратувати, як не буде наладження бойова справість війська буде викорінено недовірre солдатів до офіцерів. Завдання це буде облегчене, як військо довідається, що нове правительство опирається на демократії. Висланець війська Войтицький підтвердив лише положення війську і предложив практичні способи для його відбудови, передовсім—добра достава поживи, бо голодуючі не можуть побіжджати, далі треба мудро увійти в війська всі шкідливі елементи, щоби не збільшити втечі в фронту.

Міністер війни Верховський звернув увагу зібрания на те, що армія терпить недостаток хліба та других запасів мимо того, що цей рік був багатий на хліб, як минулій. Причиною цього є лихі способи достави. Представники різних армій і флоту підкреслювали потребу сильної державної влади, яка могла би сильно підтримати дисципліну на фронті. Представник козаків заявляє, що вони боронитимуть російську республіку й підтриматимуть правительство.

[Франкфуртер Цайтунг 29 вересня —до 1 жовтня 1917.]

Втечі з Петрограду.

Зі Штокгольму доносять після часописів „День“ також: Відділ для облекшення Петрограду поручив морському ресортові одіслати 300.000 машин з Гельсінфорсу і Ревеля в глибину Росії і предложив зарядові артилерії способи для перенесення артилерійських фабрик амуніції. Департамент духовних справ він переговори зі святим синодом, з католицьким єпископом в Могилеві, з лютеранською консисторією і найвищою духовною владою магометанською в справі евакуації церков, костелів, монастирів і церковних школ. В найближчім часі всі наукові заведення, академії й семінарії, та культурні предмети історичної вартості, найцінніші реліквії, чудотворні образи й славні скарби монастиря Алекс.-Невського мають бути вивезені. Дотеперішні способи мають при-

готувлюючий характер. Коли це перевезення переведеться, то відішвидеться при кождій церкві найменше один священик і один діакон. Службу божу не перерветься ся на цей час. Найвищі духовні власти заявили, що вони не опустять міста й своїх вірних під ніякими умовами.

[Франкф. Цайт. з 29. вер. веч.]

Фінляндська криза.

До Штокгольму доносять з Гельсінфорсу: Новий генеральний губернатор (б. міністер) Некрасов зачав минулій середи свое урядування. Він заявив представникам преси, що проба соціалдемократії зібрата ся в сеймі на окреме засідання буде мати поважні наслідки. Як причину поновленого скликання розважаного сейму подають часописі, що представитель Маннер уважає підняття на ново діяльність законодатного тіла (сейму) конечним і неможливим до відволікання, бо потрібно полагодити питання що до політики в справі харчування, бюджету, податків на воєнні доходи, закону про восьмигодинну працю та закону комунального. Сейм має більші потреби зібрання, як в місяці серпня.

(Франкф. Цайт. з 29. верес. веч.)

Петроградська телеграфічна агенція сповіщає з Гельсінфорсу: Президент сейму здер печатки правительства з дверей салі засідань і 80 соціалдемократичних послів відбули 1½ годинне засідання, на якім прийнято проскти законів про восьмигодинний день праці, закон про рівноуправність Жидів, закон про виконування державної суверенності сейму та відповідності сенату перед сеймом. Центр і праві партії сейму не брали участі в засіданні.

[Франкф. Цайт. з 30. вер. пол.]

З Гельсінфорсу доносять про урядове повідомлення, що генерал-губернатор дав розпорядок судового переслідування президента і всіх членів сейму, які гвалтом увійшли до розвязаного сейму і відбули там засідання.

(Франкф. Цайт. з 1. жовтня пол.)

Настрій флоту й війська.

Зі Штокгольму доносять на основі російських часописів: Відносилися офіцерів і солдатів у чорноморській флоті, яка оди вибуху революції взагалі лишила ся вірною правительству, тепер загострилися. Відділ кораблів заперечують права офіцерів до накладання салдатам дисциплінарних кар.

Після тих самих джерел порішили матроси балтійської флоту відвісити на кораблях і побережніх укріпленнях червоні хоругви, поки правительство не передіде в руки Ради робочих і солдатів. Вони домагаються від тимчасового правительства негайного проголошення завіщення оружжа на всіх фронтах.

„Рабоча Газета“, обговорюючи настрій війська у Фінляндії й балтійській флоті, остерегає перед вибухом нового проливу крові.

В підіденних губерніях прийшло до вибуху розріхів перед війська в Еллісаветграді. В Тамбові, Київі й Одесі було заворушення, яке мало характер погрому. Причина лежить в труднощах достави харчів.

[Франкф. Цайт. з 1. жовтня рано.]

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ.

Комісарі українських губерній підчиняють ся Україні. Генер. Секретаріатові.

„День“ з 24. серпня н. ст. повідомляє: Конференція губерній комісарів і представників губерній виконуючих комітетів України й Бесарабії прийняла отсю революцію в справі взаємного відношення між комісарами й краєвим органом на Україні:

„У всіх питаннях управи губерній комісарі підчиняють ся Генеральному Секретаріатові, який має всю повноту влади на Україні в границях, установлених Тимчасовим Правителством в порозумінні з Центральною Радою. Опираючи ся на місцеві органи революційної демократії, губерній комісарі в інтересах розширення здобутків революції мають всю повноту влади в границях губернії. Губерній комісарі зносять ся тільки з Генеральним Секретаріатом, а повітові—з губернським комісарем.

Українець—товаришем міністра просвіти.

„День“ з дня 1. вересня н. ст. повідомляє: Четвертим товаришем міністра народної просвіти іменовано куратора (попечителя) київського наукового округа.

(М. Василенко—відомий український учений і громадянин).

Новий попечитель київського наукового округа.

„День“ з дня 5. вересня нов. ст. доносять: Куратором київського наукового округа на місце Василенка, якого іменовано товаришем міністра народної просвіти, іменований помічник куратора наукового округа В. Науменко.

(В. Науменко, б. редактор „Кіевской Старини“ й „України“, в часі заслання проф. М. Грушевського—голова Українського Наукового Товариства в Київі, визначний український учений і громадянин).

Український полк ім. Івана Мазепи.

Як повідомляє „Кіевская Мысль“ з дня 26. серпня н. ст.. в Саратові зорганізувався український полк імені Ів. Мазепи. Командантом полку в кап. Войнаховський. Полк зорганізований з новобранців, які в маю прибули до різних військових відділів в Саратові. Полк числити кілька тисяч солдатів—один тільки відділ машинових карабінів складається з 1.300 людей. По зорганізованню полк переїхав в Саратову до Ромодану в Полтавській губернії.

За прилучені Катеринославщини до України.

„Утро Россія“ з дня 31. серпня н. ст. в телеграмі з Катеринослава повідомляє: Губернський селянський зізд настоює на прилучені Катеринославської губернії до України.

Обговорювши інцидент в полку Хмельницького, зізд жадає усунення команданта військ київського

військового округа Оберучева й начальника штабу, видалення з України кирасирів і козаків (донських).
"Діло".

Залізниці в руках українських солдатів.

СТОКГОЛЬМ. (Укр. бюро). Одеса і всі залізничні станції на шляхах до неї зайняті українськими солдатами, приклонниками революції.

Франція досліджує українське питання.

КОПЕНГАГА. (Прив. тел.). До Києва прибув основатель бюра для національних питань в Парижі, Пелсіе. Бюро засноване в 1912. р. і займається порівнюючими дослідами національних питань, а його головою був Пельлев, теперішній французький президент мініструв. Згадане бюро уладжувало часто виклади у вищій школі суспільних наук в Парижі з області національних питань.

Пелсіе прибув до Києва спеціально для пізнання українського питання в цілі інформування про урядство французької суспільності та правителів сфер. Разом з Пелсієм приїхав другий французький учений Ареві.

Обидва французькі гости одівдали Українську Центральну Раду та інформувалися про український рух. На Україні побудуть вони ще довший час.
"Діло".

СПРАВА МИРА.

ПРО ОКРЕМІЙ МИР З ВОКУ РОСІЇ.

Зі Швейцарської границі пишуть 1. жовтня: Міланська "Персверанда" пише в останнім виданні, що в антанті числяться дуже в можливості окремого миру Росії з осередніми державами.

[Франкф. Нахр. з 2. жов. рано.]

АНГЛІЙСЬКІ ПРОВІДНИКИ РОВІТНИКІВ ЗА МИРОМ.

В Глазгові одбувалися річні збори шкотської секції "Labour Party", де виступив головним бесідником Макдональд з гострою критикою заграницької політики Англії. Представитель федерації гірських робітників Роберт Smillie говорив про питання мира. Він домагався від правительства при першій нагоді приступити до мирових переговорів.

ВІДПОВІДЬ МІН. ТЕРЕЩЕНКА В СПРАВІ МИРА.

Петроградська телеграфічна агенція подає розмову представників преси з мін. Терещенком в справі мира такого змісту: Відповіді Німеччині й Австро-Угорщині на папську ноту служать доказом, що наші противники не хочуть поступу в справі мира. Вони не бояться ніяких натяків щодо основ будучого мира. Мається почуття, що для німецького правительства основою до мирових переговорів є воянна карта, значить воно думати задержати всі здобуті землі (?), за виміром частинних уступок на конференції. Так само нота Австроїї не кидє ніякого світла на справу. Росія ж подала до відома, свої основи мира, за які вона бореться.

(Франкф. Нахр. 1. жовтня рано).

ВІСТИ ЗІ СВІТА.

СТРЕМЛІННЯ ІНДІЇ ДО АВТОНОМІЇ.

З Базеля пише "Daily Telegraph", що на зборах торговельної палати індійських купців председатель Лялюбай Самалдес в своїй промові домагався частинної автономії Індії по війні. Цей проект має бути предложеній представниками пра- вительства.

(Франкф. Цайтунг з 2. жовтня веч.).

РОЗРУХИ В ІТАЛІЇ.

Після Цюрихських днівників вибухли в Італії — в Неаполі Катанії розрухи, і через це проголошено воєнний стан. Окрім цього інцидентів в Турині нові боротьби на улицях та в інших містах. Правительство стягнуло війська до нескінченної міст.

[Франкф. Нахрітен 2. жов. рано].

Після відомості з північно-італійської границі віддало Італійське правительство декрет міністерства, яким скасувало 56 бурмістрів і начальників громад за піддережку розрухів.

(Генер. Аміл з 28. вер. веч.).

СВЯТО ГІНДЕНБУРГА В НІМЕЧЧИНІ.

Дня 2. жовтня обходила ціла Німеччина свято уродин головного командуючого Гінденбурга, славного підхвіта в битвах на мазурських озерах, які вратували Берлін перед російським заливом міліонової армії.

Суспільно-політичні курси. Звертаємо увагу, що "Просвітна Громада" відкрила суспільно-політичні курси. Тому, що нам, як горожанам української держави, яка тепер буде ся на Україні, політичне знання дуже потрібне, радимо звернути увагу на ці курси.

— Т-во „Самостійна Україна“: 22. вересня с. р. відбулося засідання заряду, де між іншими ухвалено скликати надзвичайні загальні збори.

Не дивлячись на те, що делані активні члени заряду за хворобою відійшли від регулярної роботи, т-во функціонує нормально. Заявок в командама росте й кріпче. За цей місяць відіслано на команди мандри бібліотек 85, одержано листів з різними проханнями, подяками й заявами до 40 шт., крім надісланих до Генеральної Старшини й інших товаристів, виконання яких частиною належало до т-ва "Самостійна Україна." З кожним днем зростає число листів за підписом різних гуртків, що свідчить, що організаційний рух поширюється на командах і заходить за межі шах із зачлененням членів.

На східному фронті головнокомандуючий англійської армії Гайт поставив собі ціль здобути русло

Шельда-річки, де мають пристановище німецькі підводні судна. Та

цю ріку відділяють багна коло Іпери, і проби здобути її коштуватимуть

чимало жертв, а не доведуть до цілі.

20. вересня почали Англійці великий наступ в цю сторону на просторі Лінденмарк-Голлебесе всіми технічними способами. На полу-

днівім крилі цього наступу здер- жала похід німецька артилерія, на

північнім удалися ся шкотським пол-

кам дійти до німецьких позицій, де

зняла ся боротьба наруч. Німці

кинули в час своєї резерви і Шкоти

мусили уступити. Здобути землі дуже невеликі. Другий наступ великої міри 6-ма корпусами підняли

Англійці 26. вересня на просторі

30 км. Зняла ся велика битва, та

Англійці не змогли осiąгнути своєї

цілі, себто не досягнули верхів коло

Іпери.

Французи держалися дуже спо-

кійно, тільки коло Вердену втратили

кілька позицій під напором німець-

кого наступу.

На східному фронті Росіяне по-

втраті Рига зайняли позицію на лівій березі Даунії коло Кокенгузен

на просторі 40 км., що давало їм

можливість робити наступи з твердині

Якобштаду на німецькі лінії. Тому

Німці порішили наступом випер-ти їх за Даунію. Вони зробили на-

ступ і проломили російські лінії на

просторі 40 км., в ширі 10 км. в

глиб та захопили укріплений при-

чілок Якобштад, взяли 4000 сол-

датів до неволі і 50 гармат. Крім

того скоротили собі фронт та дійшли

до Даунії, яка добре хоронить їхні

позиції.

На Італійській фронті закінчи-

ла ся одинадцята офензива Кадор-

ни, не обсадивши навіть гори Га-

рвіла над Сочею. Тепер наступає

аміна військ: італійські йдуть на

інші фронти, а французи та англійські війська спроваджені до Мілану, як резерву з усіма засобами до нової 12. офензиви на Тріест. Ця офензива має відбутися ще перед початком зими.

На італійській фронті не було ніякої битви за цей тиждень.

Німеччина оголосила втрати військових кораблів в боку антанті за три роки війни: З того припадає на Англію 861,300 тоннів, на Францію 101,000, на Росію 71,810, на Італію 76,450, на Японію 23,825, на Америку 6,725 тоннів.

3 таборового життя.

— Просвітна Громада ін. М. Драганова. Дня 21. вересня відбулося загальне зібрання членів товариства в цілі уділення абсолюторії уступаючому зарядові й вибору нового зараду. Зі справою зараду показалось, що т-во має тепер 112 членів, з яких 44 в присутніх в таборі. 19 членів брали живу участь в роботі товариства. За двомісячний час урядування зараду товариство провадило курс історії і сучасного побуту північно-західної України, отворило курс науки в лазареті, уладило два вічі кілька рефератів, зараджувало кіном і займалось пропагандою по бараках. Сконстатовано, що противників української справи тепер немає в таборі, а наші люди щораз більше розуміють своє завдання, як Українці. По вислуханню справою зараду й ревізійної комісії вибрано новий зарай, який зараз єже діє діяльність.

Суспільно-політичні курси. Звертаємо увагу, що "Просвітна Громада" відкрила суспільно-політичні курси. Тому, що нам, як горожанам української держави, яка тепер буде ся на Україні, політичне знання дуже потрібне, радимо звернути увагу на ці курси.

— Т-во „Самостійна Україна“: 22. вересня с. р. відбулося засідання зараду, де між іншими ухвалено скликати надзвичайні загальні збори.

Не дивлячись на те, що делані активні члени зараду за хворобою відійшли від регулярної роботи, т-во функціонує нормально. Заявок в командама росте й кріпче. За цей місяць відіслано на команди мандри бібліотек 85, одержано листів з різними проханнями, подяками й заявами до 40 шт., крім надісланих до Генеральної Старшини й інших товаристів, виконання яких частиною належало до т-ва "Самостійна Україна."

"З кожним днем зростає число листів за підписом різних гуртків, що свідчить, що організаційний рух поширюється на командах і заходить за межі шах із зачлененням членів.

На точку порядку денного конференції про цілі і напрям роботи прийнята резолюція — прямувати до повної політичної (значить і державної) самостійності українського народу, а одиноким засобом до осагнення цієї мети призначено освідомлювання й організацію широких мас українського народу на всіх полях його політичного життя й діяльності.

На точку порядку денного конференції про цілі і напрям роботи прийнята резолюція — прямувати до повної політичної (значить і державної) самостійності українського народу, а одиноким засобом до осагнення цієї мети призначено освідомлювання й організацію широких мас українського народу на всіх полях його політичного життя й діяльності.

Вислухавши зібрання за волинську справу та за різкі організаційні справи дальшої діяльності в таборах. Конференцію ухвалено для приготовлення народних учителів організовувати учительські курси, які намічені відкрити в нашому, вецліарському, таборі. Ухвалено конференцію зібрати всі артистичні сили в одному таборі, теж у вецліарському, для приготовлення певного репертуару для будущих гастролів (артистичних поїздок). У справі таборових видавництв конференція призначила потрібним скликати відповідні конференції.

Відповідні конференції після дискусій були прийняті Народною Радою, а що до складу й правного становища конференції її щодо обов'язковості ухвал конференції для С.В.У., то призначено, що ці питання ще підуть на докладніше обмежування регулямінової комісії, которая вибрана конференцією, і передчасно вносити ухвалу в цій справі немає потреби.

Багато часу забрали дискусії над зібраною трьох делегатів про сходини членів конференції. Ці сходини були ухвалені на остаточному засіданні конференції для всіх членів П., але уладжені були якось так, що деякі члени, а в тому числі три делегати від нашого табору, не сподівались для себе участі в сходинах не вали. З приходом цього факта відбулося довідні висловлення й дискусії. Після всіх висловлень Народна Рада признала легковажність і зневі

важливе відношення організаторів сходин до деяких членів конференції, в тому числі до трьох делегатів Народної Ради. В цій справі Народна Рада прийняла резолюцію в тим зазначенням, що у факті неприсутності трьох наших делегатів на сходинах членів конференції, які (сходини) були призначенні на останньому засіданні конференції, Народна Рада вбачає образу для трьох своїх делегатів, а там самим і для себе, через те, що вони були трактовані у виїмковому становищі що до участі на сходинах, що дас припівд до зневажливого трактування громадян в подібних випадках нашого життя, і тому Народна Рада висловує свій жаль до організаторів тих сходин і до тих, що могли би запобігти цьому випадкові.

В пристрастних дискусіях делегати поспішали загальні обвинувачення, і ті два делегати, що брали участь у сходинах, протестуючи проти загальних закінців в приводу сходин, заявили димісію (увільнення) зі своїх посад в Генер. Старшина. Народна Рада димісії не прийняла, й після дебатів над заявами т. т. делегатів згодилися взяти назад свої заяви об увільненні.

В Г.

— Театр. В неділю, 30. вересня, муз.-драматичне т-во ім. М. Лисенка виставило драму Кропивницького "Глітай або ж наувк".

Вистава, очевидно, сподобала ся глядачам: бурні аплодисменти й крики одобрення наповнили театральну залу в кінці кожної дії. Але співведмівство вимагає зазначити, що виставленна драма не має великого морального значення.

Що до гри артистів, то пальму першості безперечно треба віддати т. Зайці. В ролі Бичка він дав нам правдивий образ чоловіка-лицемера, що прикриває свою безчесні вчинки маскою добродійності. Визначався своєю грою в ролі плянії Мартина т. Гажаленко. Монологи т. Зайцева були дуже одноманітні й не відбивали в собі ніякого душевного чувства; трагіям у останній дії удався йому далеко краще.

Тов. Польський провів свою роль з ріжківними відтінками: то досить гарне, то слабше виконання, то цілковита невдачість і не знання ролі—все це чергувалось, перепліталося між собою на протязі перших двох дій п'єси; в третій дії похідок було менше, остання—пройшла досить добре. Тов. Брижницький в ролі Стежкі не зумів дати живого образа матері, убитої горем і одчасно: коли він перестав плакати,—лице його враз примило байдужістю, а то наявіть і веселій вираз. Тов. Кучеренко роль наймита провів дуже гарно, зате жіночу роль зіпсував занадто швидким і невідповідно веселим щебетанням.

Що до менших ролей, то майже всі вони проведени середньо, і про них нема чого довго розводити ся.

Декорація виглядала чудово.

Zet.

Духовний Концерт полонених Українців у венеціанській соборі (церкві).

Дня 30. вересня о 12. годині уладило товариство Лисенка величавий концерт для німецької публіки у місцевій великій кірці, себто церкві. Всі точки виконані бездоганно й викликали заслужене признання в боку публіки. На доказ приводимо голос місцевої часописі "Венеція Айдайгер" в 1. жовтня с. р. про цей концерт нашого табору.

"Окремішу і можна сказати в найліпшій амплі шляхотну російську мали численні присутні в соборі на чорнавші церковним концертом, ула-

дженім положеннями тутешнього табору. Зложені з них українське "Товариство Лисенка" уладило цей концерт за допомогою п. учителя музики семінара Огона Тайса з Венеції, п. Семенова, тенора зі Львова, та скрипача п. Масловського з Києва. Провід лежав в руках п. Турули, гімназійного професора з Тернополя, який справився уміло і енергійно зі своїм завданням, а його імя находилося, як композитора одної цінної точки, виведеної на концерті. Хто принагідно чув Українців-музиків у таборі, той матиме високо поняття про музичальну здібність цих людей, та матиме враження їх сильної оригінальноти (своєрідності), в якій бренять сильні, драматичні і пристрастні елементи. Цього враження не бракувало ніни, де йшло діло передовсім о музичні твори духовного характеру. Та воно виступало з очевидною силкою, як раз у точці: "Заклаття бурі" Дюрлера, в якій виконано по мистецькі старий мотив "Киріс елейсон". Це було знамените уведення, яке вивели хор і оркестра Товариства в чудово пориваючі музичні образи! А також слідуючі точки виведено загально добре, а в часті дуже гарно. У—"Господь в небесах" Страделла показав себе п. Олександр Семенів, як спісний тенор, та укріпив це враження пізніше дальшим сольо з Марії. Знаменитим далі оказался п. Масловський, як соліст на скрипці. Іменно, Раф-Каватіне була величавим виконанням. Відроці тут в повним привласненім треба згадати майстерний супровід органу. І в романії Ветховена G-dur та в "Осеній пісні" Чайковського молодий артист, який хоч і не в музикою по званию, показався з найкращого боку. В концерті № 24. Бортнянського виявилися разом всі сили Товариства, та добре вивченій квартет-сольо і хор.

"Українська молитва" Лисенка, покровителя товариства, творила повне настрою і сили закінчення концерту, з якого певно кождий слухач вийшов уповнений доволіній.

Переписка редакції.

Одержані гроші на часопис "Громадська Думка" від таких команд і т.т.

Guternthal 2 м., Wallrabenstein 80 ф., Raidelbach 1 м., Gef. Offiz. Lag. Mewe 30 ф., Gef. Lag. Worms 60 ф., Stammheim 40 ф., Steinbach № 10340—1 м. 20 ф., Weidenheim 1 м. 80 ф., № 1787—15 ф., Bingenheim № 2639—40 ф., O. Sverdrup 90 ф., Nievernethude 90 ф., Siegen № 1634—4 м. 80 ф., Alleredorf 20 ф., Heseloch 1 м., Gef. Lag. Guben 40 ф., Ober-Tiefenbach № 1169—1 м. 50 ф., Rihfeld 1 м. 20 ф., Tiefengruben 50 ф., Herpel № 11611—1 м., Oberwies 40 ф., D. Feldpost № 196—80 ф., Feuergrühle 1 м., G. Morozis 75 ф., D. Słomak 30 ф., Standt —20 ф.

Kom. Seltzer. Гроші не одержані. Оповістіть, на яку адресу, коли і як їх послали.

Ком. № 1787. За чобітми й одеждою зверніться до вашого поста; він мусить звернутися до командатури.

Ком. Allius № 11743. Часопис Вам посылається.

Ком. Werdohl № 1767. Часопис, які Ви замовляли, висиламо; гроші одержані.

Gef. Lag. Worms. Radchenko. Книжку посылаємо.

Ком. Freilaubersheim. Часопис, які Ви замовляли, висиламо; гроші одержані.

Ком. Hartmannsheim, № 2630. Гроші переслані до Зальцведеля.

Gef. Lag. Altdamm. Королево. Часопис висиламо. Захода на перевід робимо.

Ком. Niedersatzen, № 10786. Часопис посылаємо накладною платою.

Я. Олешко. Зарає що не можна зробити заходів у Вашій справі.

ОГОЛОШЕННЯ.

КАНЦЕЛЯРІЯ "ПРОСВІТОЇ ГРОМАДИ", яка міститься в школі, отворена що дія крім меділ і свят від 9^{1/2}. до 11^{1/2}. год. В справах Товариства просимо туди звертатися.

БІБЛІОТЕКА "ПРОСВІТОЇ ГРОМАДИ" відчинена що дія від 10. до 11^{1/2}. год. рано й від 2. до 4. по півдні.

Таборова книгарня

має слідуючі книжки, які можна виписувати на робітнічі команди через редакцію:

M.	Ф.
Календ. на 1917 р. (Памятк. книж.)	С. В. У. в оправі.
Календар на 1917 р. (Памятк. книж.)	С. В. У. без оправи
Т. Шевченко. Кобзар, вибір поезій 1 ч. в оправі	2 ч. в оправі
М. Вовняк. Наша рідна мова .	5
Памятк. Івана Франка .	50
Краснов. Що тепер діється ся в Росії?	5
О. Скоропис. Значінне самост. Укр. для евр. рівніваги.	10
Іван Крип'якевич. Українське військо (в малионками).	20
М. Лозинський. Галичина в життю України.	30
А. Полуботок. З минулого.	5
Дідова казка .	5
Виданнє полонен. Як определити вагу живої худоби.	10
" " Т. Шевченкові в 102 р. його урод.	10
" " Мод. Менінському.	5
Захалавна книжечка .	10
Заклинський. Що треба знати кожному Українцю?	15
Світогляд І. Франка .	10
Б. Лепкий. З історії української літератури.	10
І. Шишманов. Роля України в болгарськ. відроджен.	10
Виданнє С. В. У. Українські колядки.	15
Орест Киріленко. Українці в Америці.	30
С. Томашівський. Церковний бік української справи.	15
Льонін Цегельськ. Русь-Україна, а Московщ.-Росія.	50
Поліглот Кунце. Українець у Німеччині (розмовник).	60
М. Грушевськ. Як жив український народ (в малион.).	40
В. Гнатюк. Націон. відроджен. австро-угор. Україна.	40
І. Бочковський. Фінляндія та фінляндське питання.	70
Свєн Левицький. Листи в Німеччині.	30
Виданнє загально-української культурної ради.	
Слово о полку Ігоревім .	60
М. Богданович. Білоруське відродженін.	20
Онуфр. Солтис. Буквар для самоуків без оправи.	30
Виданнє полон. Рацітат. таб. Стінний календар.	5
Пр. В. Антонович. Хмельнич в повісті Г. Сенкев.	20
Географія України С. Рудниц. II ч. (в 48 малионками).	2
Виданнє С. В. У. Чужинці про українську справу.	20
Володимир Гнатюк. Українська народна словесність.	50
Німецько-українська салдатська розмовна книга.	20
Календар полоненів Українців у Фрайштадті	
"Розвага" на 1916. і 1917.	1
В. Дорошенко. Українство в Росії, з портретами.	80
М. Троцький. Литовці.	20
Др. М. Лозинський. Михайліо Павлик.	20
Ю. Борхардт. Введение в національну економію	20
Твори Тараса Шевченка (повне) третє виданнє т. I.	3
" " т. II.	3
Календарик на 1917 рік.	20
О. Кобець. В Тарасову ніч.	25
" " 8 великих днів .	30
" Писни підлінника. По московські .	20
Карта всіх народів Росії на німецькій мові.	5
В. Будзиновський. Як Москва нищила Україну .	30
Виданнє С. В. У. Самостійна Україна .	10
" Наша пісня .	25
Календар Т-ва "Просвіта" без оправи .	2
" Стрілецький У. С. С..	5
Український декламатор "Розвага" уложив. О. Коваленко, виданнє 2, доповнене.	4
О. Мицюк. Веремійовська буча. Оповід. в селян. житті.	20
К. Маркс і Ф. Енгельс. Комуністичний маніфест.	20
Переклад В. Коваля .	20
С. Дікштейн. Хто з чого живе?	20
Вячеслав Будзиновський. Гадацькі постулати і Гетьман Виговський .	40
П. Мирний. Хіба ревуть воли, як ясла повні. Роман.	1
Вид. "Громади". Пан-народолюбець. Повість .	25
Життя й здorов'я людей на Україні.	1
Громада. Українська часопись 1881.	1
Чис. I. і II. за обидва .	20
Громада. Українська збірка 1879.	1
№ 4: б, за кождий .	—
Політичні пісні українського народу	
17 і 18 століття .	60
Поезії Т. Шевченка, що були заборонені в Росії .	60
I. Франко. До світла. Оповіданнє .	25
I. Котляревський. Наталка-Полтавка. Укр. оперета.	40
Гр. Квітка-Основяненко. Перекотиполе. Оповіданнє.	25
М. Лозинський. Іван Франко. Опис життя й діяльн.	80
I. Франко. Моїсей. Поема. По московські .	80
М. Струмок. На війні та в неволі. Збірка віршів .	30
В. Винниченко. На пристані. Оповіданнє.	25
Свідерський. Економічні нариси .	60
М. Порш. Про автономію України .	40
М. Грушевський. Про українську мову і укр. школу.	35
Д-р. С. Смаль-Стоцький. Граматика українськ. мови.	2
Назарук. Слідами українських Ст'ювів Стрільців .	—
Збірка в оправі .	3
без оправи .	2
НЕРЕПІСНИ КАРТИ з портретами письменників: Т. Шевченка, М. Грушевського, І. Франка, М. Драгоманова, В. Грінченка, В. Винниченка, Л. Українки, О. Кобилянської, І. Ноуч-Ленінського, В. Стефаника, М. Коцюбинського, О. Кобиця. Ціна поодинока .	10
" ціні серії (12 шт.) .	90
Адреса редакції: Wetzelar. Unterrichts-Ausschuss. Lagerzeitung	